

กระดาดขาวรากงิ๋งใบไต่จรี :

พืชอาหาร พืชสมุนไพร

ระย้อม

กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพืชถิ่นพิเศษ
สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร

ประจำเดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๕

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Rauvolfia serpentina* (L.) Benth. ex Kurz

ชื่อวงศ์ Apocynaceae

ชื่ออื่น ระย้อมน้อย ละย้อม ปลายข้าวสาร เข้มแดง
ย้อมตีนหมา กะย้อม กอเทมี้ คลาน ตุมคลาน

ชื่อสามัญ Rauvolfia, Serpent wood, Indian Snake Root

ไม้พุ่มขนาดเล็ก ผลัดใบ สูง 30 - 70 เซนติเมตร ลำต้นมักคดงอ เปลือกลำต้นเป็นสีขาวหรือสีน้ำตาลอมเทา มียางสีขาว รากใต้ดินแตกสาขามาก มีรอยแผลใบอยู่ตามลำต้น ใบเป็นใบเดี่ยว ออกเรียงตรงข้ามกันหนาแน่นที่ปลายยอด หรือออกเรียงรอบข้อ ข้อละ 3-4 ใบ ใบ รูปรีหรือรูปรีแกมรูปหอก ปลายใบแหลม โคนใบสอบ ขอบใบเรียบ กว้าง 5-8 เซนติเมตร ยาว 12-20 เซนติเมตร แผ่นใบค่อนข้างหนา สีเขียวเข้มเป็นมัน ดอก ออกเป็นช่อ ที่ปลายยอด ลักษณะคล้ายดอกเข็ม มีดอกย่อยจำนวนมาก ประมาณ 1-50 ดอก ดอกเป็นสีขาว กลีบดอกมี 5 กลีบ โคนกลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอดยาวเป็นสีชมพูเข้มหรือสีแดง พอดอกโรยจะเปลี่ยนเป็นสีแดง ส่วนกลีบเลี้ยงมี 5 กลีบ สีขาวแกมเขียว ก้านดอกเป็นสีแดง ออกดอกในช่วงต้นฤดูหนาว ผล รูปทรงกลมหรือรูปทรงรี บางครั้งติดกันเป็นผลแฝดตรงโคนด้านใน ผิวผลเรียบเป็นมันและฉ่ำน้ำขนาด 1-1.8 เซนติเมตร ผลอ่อนเป็นสีเขียว เมื่อสุกจะเปลี่ยนเป็นสีม่วงแดงเข้มหรือสีดำ ในผลมีเมล็ด 1 เมล็ด ขยายพันธุ์โดยใช้เมล็ดและการตอน

แหล่งกระจายพันธุ์และนิเวศวิทยา

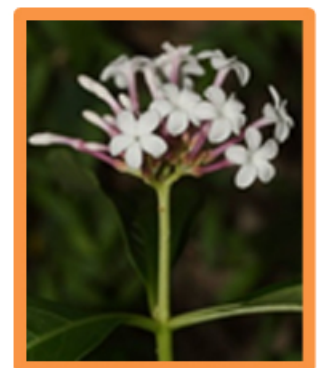
เจริญเติบโตได้ดีในดินร่วนซุยและผสมกับอินทรีย์วัตถุ ต้องการความชุ่มชื้นของดิน มีเขตการกระจายพันธุ์กว้าง พบได้ตั้งแต่ศรีลังกา อินเดีย เนปาล ภูฏาน ภูมิภาคอินโดจีน พม่า จีน และมาเลเซีย ส่วนในประเทศไทยพบได้ทั่วทุกภาค โดยมักขึ้นตามที่โล่งในป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ป่าดิบชื้น และป่าดิบแล้ง

รากระย้อม

การใช้ประโยชน์

ยอดอ่อน ดอกอ่อน และผลอ่อน สามารถนำมาปรุงเป็นอาหารได้ ราก ใช้เป็นยาถ่ายพยาธิในม้า บางท้องถิ่นจะใช้รากระย้อมเป็นยาเบื่อสุนัข ในปัจจุบันได้มีการสกัดสารจากรากระย้อมมาใช้เป็นยาแก้ความดันโลหิตสูง

ช่อดอก

การควบคุมการค้าระหว่างประเทศ

ระย้อมถูกระบุในบัญชีแนบท้ายที่ 2 ของอนุสัญญา CITES* โดยอนุสัญญา CITES ควบคุมการค้าทุกส่วนของต้น หรือสารสกัดที่ได้จากส่วนต่างๆ ของต้น การนำเข้าส่งออกต้องขอหนังสืออนุญาต CITES Permit ยกเว้น เมล็ด ละอองเกสร ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปที่บรรจุในภาชนะและพร้อมจำหน่ายแบบปลีก ไม่ต้องขอหนังสืออนุญาต

* The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora

ผลสุก

เรียบเรียง : นางสาวสุมาลี ทองดอนอ
นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ